

Sygn. akt V U 720/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Nowakowska

Protokolant: st.sekr.sądowy Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2021 r. w Kaliszu

odwołania I. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 26 maja 2021 r. Nr (...)

w sprawie I. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie ubezpieczenia

1. **Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 26 maja 2021 r. znak (...) w ten sposób, że stwierdza, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla I. B. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 20 maja 2019r. do 28 lutego 2021r. wynosi 30% minimalnego wynagrodzenia i kod ubezpieczenia 0570 a od 01 marca 2021r. ma prawo do opłacania składek ustalonych jako „Mały ZUS plus” z kodem 0590.**

2. **Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz I. B. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

SSO Ewa Nowakowska

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.05.2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej dla I. B. właściwym kodem jest:

-od 1.09.2018r. do 31.10.2018r. kod 0540 (przez 6 miesięcy od podjęcia działalności nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom)

-od 20.05.2019r. do 28.01.2021r. kod 570 (kwota nie niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia)

-od 01.03.2021 kod 510 (kwota nie niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia),

a podstawa wymiaru składek wynosi:

za okres 05-12/2019r. kwota 675zł,

za okres 01 - 02/2021r. kwota 780zł,

za okres 09-12.2020r. kwota 3136,20zł,

za okres 01-02.2021r.kwota 840zł,

za okres 03-04.2021 kwota 3155,40zł.

Odwołanie od tej decyzji wniosła I. B. domagając się przyjęcia, że w okresie 09-12/2020r. podstawa wymiaru składek wynosi 780zł przy kodzie 0570., a od marca 2021r. z uwagi na niskie przychody z działalności ma prawo do opłacania składek Mały ZUS Plus z podstawa wymiaru składek od 03-04.2021r. to 840zł przy kodzie 0590. Podniosła, że opłacanie wyższych składek niż preferencyjne o okresie od września do grudnia 2020r. wynikało z udzielenia jej w ZUS błędnej informacji, że utraciła już do nich prawo, natomiast w dniu 08.02.2021r. złożyła dokumenty co do przychodu za rok 2020 uprawniający do korzystania z tzw. Małego ZUS Plus ze składką 647,59zł za cały rok 2021.

Domagała się zwrotu nadpłaconych składek za okres od września do grudnia 2020r.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił co następuje:

Poza sporem jest, że I. B. prowadzi działalność gospodarczą od 1.09.2018r., przy czym od początku korzystała z „ ulgi na start” pozwalającej na zwolnienie ze składek ubezpieczeniowych. (kod 0540)

Z uwagi na to, że działalność ta była zawieszona od 1.11.2018r. do 19.05.2019r., a zawieszenie nie przerywa biegu 6 miesięcznego okresu w jakim przysługuje prawo do korzystania z ulgi, podejmując działalność po zawieszeniu od 20.05.2019r. odwołująca się korzystała ze składek preferencyjnych (kod 0570).

Poza sporem jest też, że skoro ulga na start przysługiwała od 1.09.2018r. do 28.02.2019r., to okres 24 miesięcy przysługiwania preferencyjnych składek przypadał od 1.03.2019r. do 28.02.2021r. Początkowo kwestia ta nie była jednak jednoznacznie ustalona (prawdopodobnie z uwagi na korzystanie z ulgi na start i okresowe zawieszenie działalności).

Chcąc dowiedzieć się do kiedy ma prawo do niższych składek I. B. w końcu września 2020r. udała się do ZUS, gdzie udzielono jej informacji, że czas gdy mogła opłacać preferencyjne składki już minął. Od stycznia 2021r, będzie natomiast mogła wnioskować o tzw. Mały ZUS plus dla płatników o niskich dochodach, z tym, że wniosek musi złożyć do 7 stycznia.

(dowód zeznania I. B. [00:14-00:23] nagranie z rozprawy w dniu 29.09.2021r.)

Stosując się do tej informacji w dniu 29.09.2020r. odwołująca się złożyła zgłoszenie do wszystkich ubezpieczeń z dniem 1.09.2020r. z kodem 0510 (w podstawowej wysokości, czyli nie mniej niż 60 % prognozowanego wynagrodzenia) i zadeklarowała podstawę wymiaru składek 3136,20zł i od tej podstawy opłaciła składki do grudnia 2020r.

ZUS przyjął, że zadeklarowanie podstawy 3136,20 zł w okresie gdy przysługiwały jeszcze składki preferencyjne stanowi wyraz woli opłacania wyższych składek, do czego ubezpieczony ma prawo, dlatego przyjął, że za miesiące gdy składki zostały opłacone obowiązuje podstawa wymiaru składek wynikająca z deklaracji płatnika.

Odwołująca się wyjaśniła jednak, że jej wolą nie było opłacanie wyższych składek, a deklarację z kodem 0510 złożyła na sugestię pracownicy ZUS. Działała w zaufaniu do organu rentowego, bo przychód z działalności nie był wystarczający na pokrycie wysokiej składki (wydała na ten cel pieniądze z pożyczki uzyskanej na uruchomienie działalności).

O tym, że miała prawo do preferencyjnych składek jeszcze do końca lutego 2021r. dowiedziała się dopiero w marcu 2021r. gdy już złożyła dokumenty w celu skorzystania z możliwości opłacenia tzw. Małego ZUS plus.

Wielokrotnie kontaktowała się z organem rentowym i postępowała stosownie do uzyskiwanych informacji, które jak się potem okazało nie były prawidłowe. Gdy zgłosiła się w początku stycznia odesłano ją gdyż nie miała rozliczenia rocznego w formie PIT, choć to było niemożliwe do uzyskania w tym czasie roku podatkowego. Po uzyskaniu danych o przychodach dokonała zgłoszenia do „ małego ZUS plus” z kodem 0590 w deklaracji z 26.01.2021r. Składając samodzielnie deklarację napotkała na problemy z systemem, kontaktowała się z pracownikami ZUS w celu ich wyjaśnienia i postępowała według ich rad.

W dniu 11.05.2021r. złożyła korekty deklaracji rozliczeniowych za okres od września do grudnia 2020r. z kodem 0570 i postawą 780zł, a następnie korektę do tych miesięcy z tym samym kodem ale z podstawą 3136,20 zł, choć było to niekorzystne dla niej

Za styczeń, luty, marzec i kwiecień 2021r. odwołująca się składała deklaracje z wysokością podstawy wymiaru składek 840zł.

(dowód zeznania I. B. [00:14-00:23] nagranie z rozprawy w dniu 29.09.2021r.)

Co do składek wyliczonych jako „mały ZUS plus” po czasie dowiedziała się, że ZUS zarzucił jej, iż w momencie zgłoszenia nadal korzystała z „preferencyjnych składek” i nie miała prawa do drugiej ulgi, a żeby skorzystać z tego przywileju należy złożyć wniosek w terminie 7 dni zaistnienia zmiany. ZUS podał, że odwołująca się składając wniosek w dniu 26. 01.2021r., w czasie gdy jeszcze miała prawo do składek preferencyjnych uczyniła to przedwcześnie, skoro mogła taki wniosek złożyć w terminie 7 dni od wykorzystania ulgi w formie „ preferencyjnych składek”. (wyjaśnienie z 27.08.2021r. k 17)

W piśmie z dnia 20.09.2021r. odwołująca się jednoznacznie podała, że jej wolą było zawsze opłacanie najniższych składek dopuszczalnych przepisami, gdyż prowadzona działalność przynosi bardzo niskie dochody, a przy składaniu deklaracji liczyła na rzetelną informację i pomoc pracowników w ZUS.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej (polegającej na usługach pielęgnarskich) I. B. uzyskała przychody:

za wrzesień 2020r. 1043,37zł

za październik 2020r. -1049,26zł,

za listopad 2020r.- 1107,14zł,

za grudzień 2020r. -1101,37zł (k 21-38)

W ocenie Sądu zeznania odwołującej się co do kontaktów z organem rentowemu są przekonujące, w szczególności co do udzielonych jej informacji we wrześniu 2020r. o upływie 2 letniego okresu składki preferencyjnej oraz o możliwości rysującej się od stycznia dla osób osiągających określone niskie przychody. Jest bardzo prawdopodobne, że pracownica obliczyła okres 24 miesięcy od miesiąca rozpoczęcia działalności, z pominięciem okresu ulgi na start, przy czym jednocześnie poinformowała o kolejnej uldze przewidzianej jako „ Mały ZUS plus”.

Odwołująca się złożyła wskazaną deklarację co do tzw. pełnych składek i opłacała je do końca roku w nadziei na możliwość korzystania z innej ulgi od nowego roku. W jej sytuacji gdy uzyskiwała bardzo niski przychód z działalności,

a nie miała wizji korzystania ze świadczeń oczywiste jest, że opłacanie wysokich składek ubezpieczeniowych nie wynikało z jej inicjatywy.

Podobnie wiarygodne są zeznania odwołującej się co do starań o korzystanie z nowej ulgi od momentu gdy tylko będzie to możliwe. Jest oczywiste, że odwołująca się w styczniu 2021r. nie wiedziała, iż jej działania są przedwcześnie, bo jeszcze przez styczeń i luty 2021r. ma prawo do składek preferencyjnych i prawidłowo może to zrobić po zakończeniu tej ulgi składając dokumenty w terminie 7 dni liczonych od zakończenia okresu preferencyjnych składek. Ciąg zdarzeń i starań odwołującej się, składane przez nie liczne deklaracje i korekty potwierdzają, że działała w przekonaniu, że od września 2020r. nie miała już prawa do składek preferencyjnych, a przekonanie to wywołane było błędną informacją udzieloną jej wówczas przez pracownicę ZUS.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 18a ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U 2017 poz. 1778 ze zm.) podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe ubezpieczonych o których mowa w art. 8 ust.6 pkt1 (czyli prowadzących działalność gospodarczą) w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej stanowi kwota zadeklarowana, nie niższa jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Jest to ulga dla osób rozpoczynających działalność i nie jest powiązana z rzeczywistą dochodowością prowadzonej działalności.

Dla podmiotów osiągających bardzo małe przychody przewidziana jest możliwość opłacania tzw. Małego ZUS plus, o czym mowa w art.18c cyt. ustawy. Umożliwia ona opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne od podstawy, której wysokość zależy od dochodów w poprzednim roku kalendarzowym.

Zgodnie z przepisem art.18c ust.1 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonego, o którym mowa w art. 8 ust 6 pkt.1, którego roczny przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej uzyskany w poprzednim roku kalendarzowym nie przekroczył kwoty 120000zł uzależniona jest od dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych zwanego

„ dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej „ uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.

Jak wynika z ust.2 tego przepisu podstawa wymiaru składek, o której mowa w ust.1 nie może przekroczyć 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego w trybie art.19 ust.10 na dany rok i nie może być niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w styczniu danego roku.

W myśl ust 3 podstawę wymiaru składek, o której mowa w ust.1 ubezpieczony ustala na dany rok kalendarzowy, mnożąc przeciętny miesięczny dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej uzyskany w poprzednim roku kalendarzowym obliczony zgodnie z ust.4 przez współczynnik 0,5. Otrzymany wynik jest zaokrąglany do pełnych gorszy w górę.

Jak wynika z ust 9 w/w przepisu ubezpieczony, o którym mowa w ust.1 przekazuje informację o zastosowanych formach opodatkowania obowiązujących tego ubezpieczonego w poprzednim roku kalendarzowym, o rocznym przychodzie z pozarolniczej działalności gospodarczej i rocznym dochodzie uzyskanym w poprzednim roku kalendarzowym, w tym o przychodzie i dochodzie uzyskanych o w okresie obowiązywania danej formy opodatkowania oraz o podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ustalonej na dany rok kalendarzowy w: 1) imiennym raporcie miesięcznym albo 2) w deklaracji rozliczeniowej w przypadku, o którym mowa w art. 47 ust.2 - składanych za styczeń danego roku kalendarzowego lub za pierwszy miesiąc rozpoczęcia lub wznowienia prowadzonej działalności gospodarczej w danym roku kalendarzowym.

Dla oceny zasadności ocenianej decyzji w ocenie Sądu znaczenia ma wola korzystania przez płatnika z przewidzianych prawem ulg przy ponoszeniu obciążeń składkowych i spełnianie warunków merytorycznych do danej ulgi. Jest

oczywiste, że przy skali obciążeń składkowych płatnik z reguły chce wykorzystać wszelkie dopuszczalne możliwości ich obniżenia. Rzeczą organu rentowego jest udzielenie płatnikowi rzetelnych informacji o jego prawach. Szczególnie jest to ważne w nieczytelnym stanie prawnym, trudnym do zrozumienia przez laika. Sposób w jaki zostały sformułowane przepisy jest mało czytelny zwłaszcza co do możliwości określonej jako „mały ZUS plus”, tak co do czasu na jaki ta ulga przysługuje jak i co do terminów w jakich można o nią wystąpić oraz co do wymaganych dokumentów. W ocenie Sądu nie można przerzucać na płatnika negatywnych skutków wynikających z trudności w interpretowaniu tak skonstruowanych przepisów. Płatnik ma prawo oczekiwać pomocy od organu rentowego zatrudniającego profesjonalną kadrę, a w przypadku braku lub błędnego pouczenia jego działania zmierzające do uzyskania oczekiwanego celu należy uznać za dokonane w terminie. (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 3.10.2019r. III UK 268/1, który co prawa dotyczy wniosku o objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym po zakończeniu okresu zasiłku macierzyńskiego, ale jest aktualny jeśli chodzi o ocenę dezinformacyjnego działania organu)

Zdaniem Sądu skoro odwołująca się miała prawo do preferencyjnych składek aż do końca lutego 2021r., to miała również prawo do ich opłacania w przewidzianej prawem kwocie (30% kwoty minimalnego wynagrodzenia, a nie jak przyjęto 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia) .

Nadpłata składek za okres 09-12/20 nie wynikała z jej świadomego wyboru, jak chciałaby to postrzegać ZUS, bo składki opłaciła w wyższej kwocie na skutek wprowadzenia jej w błąd co do upływu czasu na jaki ulga przysługiwała. Również później po zakończeniu okresu preferencyjnych składek spełniając wymóg co do poziomu przychodów z działalności odwołująca się spełniała też warunki do korzystania z tzw. małego ZUS plus od momentu gdy upłynął czas uprawniający do preferencyjnych składek, czyli od marca 2021r.

Nie można tu przyjąć za prawidłowe stanowiska ZUS, że wniosek w tej materii złożyła przedwcześnie, jako, że co do momentu od jakiego może z tego dobrodziejstwa korzystać także nie udzielono jej prawidłowych informacji.

Wszystkie działania odwołującej się, chaotyczne i niespójne są konsekwencją braku właściwej informacji i pomocy ze strony organu rentowego. W szczególności są następstwem przyjęcia wadliwej daty granicznej do jakiej przysługiwały składki preferencyjne.

Nadpłacone składki za okres wrzesień-grudzień 2020r. podlegać będą rozliczeniu w odrębnym, przewidzianym w przepisach trybie.

Zaskarżona decyzja podlegała więc zmianie i zgodnie z art.477¹⁴ par 2 kpc orzeczono jak w pkt 1.wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.). Zgodnie z wyżej powołanym rozporządzeniem stawka minimalna radcy prawnego w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego wynosi 180 zł.